

LA MORT, L'ÚLTIM TABÚ A L'ENSENYAMENT. Com treballar-la a l'aula?

DEBAT SOBRE L'EUTANÀSIA

1.-Treball individual (5')

- Què és per a tu una mort digna?
- Defineix eutanàsia

2.-Treball en grup de 4 (10')

- Llegiu allò que heu escrit sobre la mort digna.
- Feu una definició de grup del terme eutanàsia

3.-Posada en comú (5')

- Una persona de cada grup llegirà la definició del grup.

4.-Algunes precisions (7')

El professor o professora aclarirà aquests conceptes

- Dignitat
- Eutanàsia
- Suïcidi assistit
- Cures pal·liatives
- Situació legal

5.-Formació de grups (5')

- L'alumnat a favor de l'eutanàsia formarà un grup
- L'alumnat en contra de l'eutanàsia formarà un grup
- L'alumnat que no ho té clar realitzarà diverses tasques:
 - 2 moderaran
 - Altres prendran notes i resumiran en acabar el desenvolupament del debat
 - Altres presentaran casos concrets (rols per a un debat sobre la mort digna).

6.-Preparació del debat (20')

- Es dóna a cada grup arguments que han de fer seus i distribuir les intervencions. A més, es pensaran i s'escriuran nous arguments per defensar la seva postura.
- A l'alumnat que fa altres tasques, se li dóna material i se li explica el seu paper.

7.-Debat (30')

- Es sorteja qui inicia i qui tanca el debat.
- Es desenvolupa el debat tot seguint les pautes de les persones que moderen.

8.-Conclusions (5')

- L'alumnat que ha pres notes resumirà els arguments presentats i valorarà l'actuació dels dos grups des del punt de vista formal (respecte al torn de paraules, respecte al grup contrari, equilibri d'intervencions per part del grup) i del contingut (solidesa i riquesa dels arguments)

9.-Tancament per part de les organitzadores (10')

- Aclariment de dubtes
- Material audiovisual

10.-Avaluació (10')

- Avaluació de l'alumnat
- Avaluació del professorat
- Autoavaluació de les organitzadores

LA MORT, L'ÚLTIM TABÚ A L'ENSENYAMENT. Com treballar-la a l'aula?

DESPENALITZACIÓ DE L'EUTANÀSIA A ESPANYA ARA ARGUMENTS A FAVOR

Durant les darreres dècades s'han anat conquerint noves cotes de llibertat: igualtat entre homes i dones, dret a l'avortament, llibertat de viure d'acord amb la pròpia orientació sexual, matrimoni entre persones del mateix sexe,... Aquestes quotes d'igualtat i llibertat s'han aconseguit gràcies a lleis votades al Parlament espanyol en legislatures de majoria socialista. La tria de quan morir és un altra d'aquestes conquestes i, per les persones que estan vivint una situació de greu malaltia incurable i amb grans patiments, no pot esperar més.

Les persones que rebutgen l'eutanàsia són generalment integrants d'organitzacions religioses acostumades durant segles a imposar la seva moral al conjunt de la societat. Si no es despenalitza l'eutanàsia ara, és només per imposició d'aquests sectors integristes. No podem ser esclaus dels principis d'aquests grups intransigents, quan el Partit Socialista ja ha aprovat lleis que aquests mateixos grups rebutjaven i que han contat amb l'acceptació i l'agraïment de la gran majoria de la societat espanyola.

L'ajuda al suïcidi i l'eutanàsia estan penalitzades a Espanya, però, com va passar amb l'avortament abans de la seva legalització, la prohibició no impedeix que es facin. Les persones en situació terminal tenen més possibilitats d'obtenir ajuda del personal mèdic, però les persones amb processos degeneratius incurables tenen moltes més dificultats, el que implica una injusta desigualtat davant del dret a morir dignament.

Les persones contràries a l'eutanàsia no tenen dret a continuar obligant a tothom a seguir les seves normes de conducta.

Com succeïa amb l'avortament als anys setanta, el fet que estigui penalitzada l'ajuda a

morir no impedeix que hi hagi demandes d'ajuda al suïcidi o d'eutanàsia i que es practiquin. Desgraciadament, la prohibició comporta que es facin en la clandestinitat i en condicions de penosa solitud. La demanda més freqüent és de pacients en fase terminal que no volen viure la degradació física i el sofriment psicològic que comporta la fase final del procés. En aquests casos es tracta d'escurçar la vida en dies, tal vegada setmanes.

Les persones que sofreixen una malaltia degenerativa greu, com l'esclerosi lateral amiotròfica (ELA) o la malaltia d'Alzheimer, hauran de viure un procés de deteriorament molt llarg que les portarà a la mort. Moltes d'aquestes persones volen morir abans de perdre les capacitats físiques o intel·lectuals. L'única possibilitat que tenen és el suïcidi. Però pocs metges estan disposats a anar més enllà de facilitar informació. La qual cosa planteja una paradoxa dramàtica. Moltes d'aquestes persones apurarien la vida, però el terror al fet que la malaltia els atrapi i els deixi invàlids per poder suïcidar-se les porta a adoptar la solució final molt abans del que desitjarien.

Les cures pal·liatives no resolen tots els casos. "Un bon control dels símptomes fa que els pacients puguin voler viure fins al final, sobretot si poden estar amb els seus. Però calculo que hi ha un grup minoritari, d'entre el 1% i el 2%, que demanaria escurçar la vida si fos legal", declara Manolo Conti, de la unitat de pal·liatius de l'hospital Gregorio Marañón de Madrid.

Penalitzar la disponibilitat de la pròpia vida, quan una persona necessita l'ajut de personal sanitari perquè es troba en una situació vulnerable i de gran patiment per una malaltia, és una imposició inacceptable en una societat democràtica basada en la llibertat individual. El Partit Socialista sempre ha defensat les llibertats individuals i els drets de les persones.

Cada persona és titular de la seva pròpia vida. La llibertat individual ens permet disposar d'ella. Les persones que pensen això respecten que hi hagi altres persones que pensin diferent i no tracten d'imposar la seva creença (llibertat de consciència).

Tenim dret a gestionar la nostra vida fins el final, a decidir quan i com morir. Som protagonistes de la nostra vida fins al moment de la nostra mort. La nostra mort és nostra.

L'ésser humà ha de tenir la possibilitat de posar fi a la seva pròpia vida quan aquesta no reuneixi les condicions de dignitat que consideri imprescindibles.

S'ha de defensar el dret a la intimitat, el respecte a les pròpies decisions i a la no intromissió d'altres persones en qüestions que són estrictament personals.

A més de les raons relacionades amb la dignitat de la persona i el respecte al seu dret a la intimitat i de decidir sobre la seva vida, s'han de tenir present les raons humanitàries. No es mereix acceptar la seva decisió un ésser humà que té una malaltia incurable i que està patint i demana avançar la seva mort?

El desenvolupament de la tecnologia mèdica pot perllongar l'agonia i agreujar el sofriment en el procés de la mort. Aquests avenços permeten guarir, però també poden perllongar l'agonia. Es salven casos desesperats, però a canvi, en ocasions, amb gravíssimes seqüeles per a tota la vida. Hi ha pacients que moren malament per excés de tecnologia mèdica. És una cruel paradoxa, mai s'havia tingut tanta capacitat d'intervenció, però alhora mai s'havia pogut fer tan de mal. Tot això fa que sigui tant urgent el permetre a les persones prendre decisions meditades sobre el final de la seva vida.

És impressionant la quantitat de coses que es poden fer per mantenir una persona viva: respiració assistida, traqueotomia, connexió a un ronyó artificial, reanimació en cas

d'aturada respiratòria, hidratació i alimentació per sonda, inclús, si és necessari, a través d'un tub directe a l'estomac a través de la paret intestinal o del nas. Aquestes mesures de suport vital no tenen un benefici terapèutic directe. El seu objectiu és el restabliment les funcions orgàniques. Tanmateix, quan el deteriorament és irreversible, el seu manteniment només significa perllongar l'agonia. És urgent respectar la voluntat de les persones que es troben en aquestes situacions.

Com es pot dir que s'ha de deixar que arribi la mort per procés natural, quan, en realitat, veiem l'alt grau d'intervenció que es fa per frenar-la? Actualment, la mort, excepte quan és sobtada, sempre està allunyada d'una mort natural, perquè acostuma a estar molt medicalitzada i tecnificada.

El problema és que quan el personal mèdic comença una actuació no sap com acabarà. I massa sovint després de guanyar la batalla contra la mort, només queda un cadàver que respira.

L'eutanàsia ja s'ha despenalitzat fa temps a països molt avançats com Holanda, Bèlgica, Luxemburg. A Suïssa i 6 estats dels EEUU (Oregó, Montana, Nou Mèxic, Vermont, Washington i Califòrnia) està despenalitzada l'ajuda al suïcidi. Espanya es mereix formar ja part d'aquesta llista de països més avançats en drets individuals, com ho ha sigut amb d'altres drets humans: Drets del pacient, Llei contra la violència de gènere, Llei del matrimoni entre persones del mateix sexe, per exemple. Totes aconseguides en moments de majoria socialista al Parlament espanyol.

Tota regulació requereix uns criteris per garantir els drets humans, defensant de l'abús als membres més vulnerables de la societat. Des del punt de vista lògic, l'argument del pendent relliscós és absurd, perquè no hi ha cap raó per la qual la regulació de l'eutanàsia, que resulta del respecte a la llibertat de l'individu a disposar de la seva vida, vagi a justificar en cap cas homicidis que no respectin l'autonomia de la voluntat. Des del punt de vista empíric, les dades sobre eutanàsia a Holanda i Bèlgica demostren que la teoria del pendent relliscós no s'ha confirmat. No existeixen grups vulnerables o socialment desfavorits (dones, pobres, minories ètniques, racials amb un suport inadequat i un difícil accés al sistema de salut) que sol·licitin amb més freqüència l'eutanàsia ni el suïcidi assistit. A Oregó, les dades també desmenteixen la teoria del pendent relliscós.

El cas d'Holanda ha estat controvertit perquè es va començar a aplicar la llei sense que hi hagués una xarxa suficient de cures paliatives. Un treball de Van Kolfshoeten, publicat en la revista The Lancet en 2004, observa que la demanda d'eutanàsia descendeix en els anys successius. Es creu que aquesta disminució es deu en part a l'extensió de les cures paliatives. Per evitar aquest important biaix, quan Bèlgica va aprovar la seva llei d'eutanàsia va exigir com a requisit que abans d'atendre la petició s'oferís a la persona malalta cures paliatives suficients.

El cas de Bèlgica és, doncs, més representatiu de la demanda real d'eutanàsia. La llei belga va entrar en vigor el 28 de maig de 2002. En el seu primer informe a les cambres legislatives, la comissió federal creada per controlar la seva aplicació es declarava "impressionada per la importància dels sofriments descrits" i conclouia que la correcció i normalitat amb que s'havia desenvolupat el procés permetia "esperar que l'eutanàsia clandestina, que ha estat la regla al nostre país durant molts anys, i els perills dels quals són evidents, estigui en vies de desaparició". Segons l'informe de la comissió, al desembre de 2003 s'havien notificat 259 casos d'eutanàsia, la majoria en persones majors de 60 anys (167) i malaltes de càncer (214), encara que també hi havia cinc tetraplegies. La taxa anual resultant va ser de 207 eutanàsies sobre un total de 105.000 persones mortes. Al llarg del temps la taxa s'ha mantingut en un 0,3% de les morts.

La sorpresa de les autoritats va ser comprovar que la despenalització no havia augmentat, presumiblement, el nombre de casos respecte dels quals ja es practicaven en la clandestinitat. La comissió cita una enquesta europea realitzada en Flandes en 2001, abans de la vigència de la llei, segons la qual, el 0,3% de les morts havien estat eutanàsiques, encara que clandestines. La diferència, doncs, és que ara les eutanàsies es practiquen amb totes les garanties. L'autèntic "pendent relliscós" és la clandestinitat perquè no hi ha cap garantia ni vigilància.

"Respecto a la creencia de un dios creador y dueño de la vida, baste decir que es un argumento respetable que sólo obliga a quienes así creen. Si uno no se siente propietario de su vida hará muy bien en no disponer de ella pero no tiene ninguna legitimidad para, desde su visión particular imponer al conjunto una restricción"(p.20)

"Nadie con una buena vida quiere morir. Pero cuando la enfermedad no deja más horizonte que el sufrimiento, la incapacidad, la dependencia y el deterioro físico y moral, convertir el derecho a vivir en la obligación de hacerlo, no sólo no respeta la libertad individual para tomar personalmente sus propias decisiones sino que supone, además, una crueldad imposible de justificar por la presunta voluntad de un creador bondadoso. Permitir el fin de una vida que ya sólo produce sufrimiento es, sencillamente, cumplir con una elemental exigencia humanitaria y solidaria. Pero el derecho a decidir sobre la propia muerte no obtiene su justificación moral en la evitación de sufrimiento sino en el derecho a ejercer la propia soberanía y el gobierno en todos los momentos de nuestra existencia (...)."(p.27)

..". Luis Montes, Fernando Marín, Fernando Pedrós y Fernando Soler, *Qué hacemos para conseguir que la lucha por una vida digna incluya la exigencia de una muerte digna*, Akal, Madrid, 2012

Una vida impuesta contra la voluntad del titular puede estar amparada en valores tan respetables como son los valores religiosos, pero no está amparada en valores constitucionales, desde nuestro punto de vista. Termino ya, señorías. Otro elemento fundamental de nuestra forma de pensar en este tema es el de las garantías. ¿Cuáles? Todas las indispensables para que esto se conforme sin abusos. Pero a quien aborrece la vida que le queda, porque eso no es vida, tenemos que darle la oportunidad de una decisión que ampare su libertad y su dignidad. El final de la vida, señorías, debe ser un final digno. Lo decía el autor de una de las iniciativas. No hablamos aquí de una muerte digna, sino de una vida digna. Ese final tiene que ser digno. Y para que ese final sea digno, tenemos que articular normativas que nos permitan garantizar ese final sin abusos, con todas las garantías.

(Javier Barrero López, portavoz PSOE 17/12/2002)

A més de les raons relacionades amb la dignitat de la persona i el respecte al seu dret de decidir sobre la seva vida, s'han de tenir present les raons humanitàries. No s'accelera la mort d'un animal que està patint? No es mereix, com a mínim el mateix un ésser humà que ho demana?

"Los perros tienen muchas

ventajas con respecto a las personas, pero hay una que vale la pena: en su caso, la

eutanasia no está prohibida por la ley; los animales tienen derecho a una muerte

caritativa.(Milan Kundera)

«Morir no és un acte, és un procés. El dret a morir amb dignitat és el dret a decidir en ús de la llibertat personal, racionalment, amb ple respecte dels altres, sobre el procés final de la pròpia vida. No hi ha res tan cert a la vida com que un dia hem de morir i el natural és desitjar que la mort arribi pacíficament i sense sofriments, sobretot sofriments perllongats. Però aquest desig es pot veure amenaçat per l'existència de tècniques i mitjans cada cop més eficaços per allargar l'existència biològica d'un ésser humà, fins i tot més enllà del moment en què la vida perd, sense més remei, tota la seva qualitat i dignitat a conseqüència de la degeneració física o de sofriments penosos. En tals circumstàncies, una persona pot arribar a veure en la mort un mal menor, el final de la seva agonia, de les seves penositats. Però aquest final requereix la col·laboració de les persones que l'envolten. La persona que està morint necessita aquest ajut i el respecte de la seva voluntat expressada en forma inequívoca davant de testimonis amb plena llibertat de consciència.

El dret a la mort digna és conseqüència del dret a una vida digna, ja que la mort no és altra cosa que la fase final de la vida. L'autèntic respecte a la dignitat humana implica el respecte a la voluntat humana, inclosa la d'obtenir la mort quan res no es pot fer per retornar a la vida la qualitat a la qual tot ésser humà hi té dret.»

(Carme Figueres i Siñol. Diputada del PSC al Parlament de Catalunya. REVISTA FRC 9. Tardor / Hivern 2004)

SÉNECA

“El sabio tiene que vivir tanto como deba, no tanto como pueda”. “Lo mejor que ha ordenado la ley eterna es que nos proporciona una sola forma de entrar en la vida, pero muchas de abandonarla. ¿Tengo que esperar la crueldad de la enfermedad o del hombre, cuando puedo escapar del miedo de la tortura y liberarme de todos mis problemas? Ésta es la única razón por la que no tenemos que lamentar la vida: no sujeta a nadie contra su voluntad”. (Séneca, *Cartas a Lucilio*)

(Citado en Comité Consultiu de Bioètica de Catalunya, *Informe sobre la eutanasia y la ayuda al suicidio*, Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2006, página 95).

TOMÁS MORO

“Como ya dije, (los utópicos) cuidan con el mayor afecto a los enfermos y no se omite nada de lo que pueda contribuir a curarlos, alimentos o medicinas. A los que padecen algún mal incurable les consuelan haciéndoles compañía y conversando con ellos, y proporcionándoles todo lo que conduzca a aliviar en lo posible su mal. Si éste no sólo es incurable, sino que aflige al enfermo con incesantes sufrimientos, los sacerdotes y magistrados exhortan al paciente a que, puesto que ya no puede realizar

ninguna cosa de provecho en la vida y es una molestia para los otros y para sí mismo, por el hecho de que sobreviva a su propia muerte, no debe alimentar por más tiempo la peste y la infección. Dado que la vida es un tormento para él, que no rechace morir, lleno de esperanza o librarse de una vida acerba cual una cárcel y de un suplicio, o permita de buen grado que otros le libren de ella. Con la muerte no pondrá fin a nada bueno sino sólo a su propio tormento. Y como es ése el consejo de los sacerdotes, intérpretes de la voluntad de Dios, proceder así será obra piadosa y santa. Los que son persuadidos se dejan morir voluntariamente de inanición o se les libra de la vida durante el sueño sin que se den cuenta de ello. Este fin no se impone a nadie y no dejan de prestarse los mayores cuidados a los que rehúsan hacerlo, mas honran a los que así abandonan la vida. Si alguien se diera muerte sin causa reputada válida por los sacerdotes y el Senado, no es considerado digno de la tierra ni del fuego. Su cuerpo, privado ignominiosamente de sepultura, es arrojado a un pantano”

(Tomás Moro, *Utopía*, (1516), edición de Madrid, Espasa Calpe, 2001, p. 134-135, citado en Comité Consultiu de Bioètica de Catalunya, *Informe sobre la eutanasia y la ayuda al suicidio*, Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2006, páginas 96-97)

FRANCIS BACON

“Incluyo en el oficio de médico no sólo la recuperación de la salud sino también el mitigar el sufrimiento y los dolores; y no sólo cuando tal alivio puede llevar a la recuperación, mas cuando puede servir a proporcionar una salida feliz y fácil”.

(Francis Bacon, *The Advancement of Learning*, 1605, Oxford: Clarendon Press, 1974, p. 110, citado en Comité Consultiu de Bioètica de Catalunya, *Informe sobre la eutanasia y la ayuda al suicidio*, Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2006, página 97).

DESPENALITZACIÓ DE L'EUTANÀSIA A ESPANYA ARA ARGUMENTS EN CONTRA

<p>La societat espanyola no està preparada, ara per ara, per assumir la legalització de l'eutanàsia. No hi ha una gran demanda social.</p>
<p>Les enquestes (CIS i OCU) són favorables, però per franges d'edat el joves estan a favor però la gent gran en contra.</p> <p>"En síntesis, por razones de opinión pública, la despenalización es la opinión sostenida mayoritariamente por los ciudadanos (CIS 1988: 53%; 1989: 58%; 1992: 59%). Pese a eso, hoy por hoy, el Gobierno considera que los riesgos que tiene la generalización implícita en un proceso de establecer una ley de eutanasia son superiores a los problemas que resolvería." (Juan Alberto Belloch, ministro socialista de Justicia al 1994).</p>
<p>Sobre un tema tan sensible com aquest, no es pot legislar a cop calent, quan hi ha un cas que es fa públic i que conmociona a la societat.</p>
<p>L'eutanàsia i l'ajuda mèdica al suïcidi són incompatibles amb l'ètica mèdica. Aquest és el parer consolidat per l'Associació Mèdica Mundial, en les seves declaracions de Madrid de 1988, i de Marbella el 1992.</p>
<p>El pes i la influència de l'església catòlica al nostre país és molt gran i el Partit Socialista no es pot desgastar ara per ara amb una nova confrontació amb l'església per un tema com la eutanàsia.</p>
<p>L'eutanàsia és un atemptat contra la dignitat humana.</p>
<p>Els motius humanitaris no justifiquen l'acció premeditada d'acabar amb la vida d'una persona.</p>
<p>Encara que l'eutanàsia podria estar justificada en casos de malaltia terminal o incurable amb gran sofriment, la seva legalització pot portar en la pràctica al "pendent relliscós", és a dir, una creixent tolerància social que podria desembocar en la mort induïda de persones vulnerables simplement perquè destorben. És a dir, podria generar situacions de pressió emocional sobre el malalt per part de l'entorn (família) o del sistema sanitari.</p>
<p>"Este tipo de leyes –las que plantean con carácter general la despenalización– nos parecen tremendamente peligrosas, pues el establecimiento de cualquier tipo de norma general y pública sobre eutanasia produce siempre un efecto contrario al primariamente buscado, ya que acaba volviéndose en contra del paciente que se ve, de algún modo, coaccionado –bien que silenciosa e indirectamente– a pedir la eutanasia cuando se encuentra en situación muy comprometida. Con ello sólo quiero apuntar una cosa. Si el tema fuera claro, haría mucho tiempo que todos lo habríamos resuelto." (Juan Alberto Belloch, Ministro de Justicia).</p>
<p>"Senyores diputades, senyors diputats, pensin-s'ho bé. Vostès no viuen el dia a dia dels terminals. Fem tot el possible per ajudar-los que no pateixin. Els ajudem a ben morir, però no decidim sobre la vida dels altres. Coneixen vostès molts malalts que els demanin que posin fi a la seva vida? Jo, després de molts anys, no en conec cap. Tothom et demana ajuda per no patir, que no és el mateix que morir. I això, com he dit abans, és el que es fa a tots els centres hospitalaris del nostre país. El que sí que m'he trobat són molts familiars als quals l'avi molesta." (Bonet i Palau, PP Catalunya, 2/4/1998).</p>
<p>"No todo lo permitido es un derecho; (<i>en relación al suicidio que no está penalizado por la ley</i>). Por tanto, todo ese amplio espacio que el Derecho Penal deja al no prohibir, que nos permite hacer un espacio de libertad, no se identifica con el derecho. Yo puedo</p>

<p>ser libre de hacer algo sin tener derecho a hacerlo, sin tener derecho a pedir, como pide esta Asociación (DMD), que alguien mate a alguien. No, esa es una cosa totalmente distinta. Entonces, ¿qué es lo que ocurre? Que hay derechos irrenunciables, y repito: El principio de libertad no puede exigir que una persona sea libre de no ser libre. No es libertad poder renunciar a la libertad". "No existe un derecho a la muerte. No existe un derecho a pedir, como hace DMD, que alguien mate a alguien". "Y hay que plantearse si vivimos en una sociedad rebotante de solidaridad y de altruismo que permite que se puedan hacer concesiones al radicalismo individualista, o estamos en una sociedad en donde a la mínima facilidad que se dé, los ancianos van a tener que irse a otro país, a los hospitales, para poder estar tranquilos de lo que les pueda ocurrir". "La eutanasia pasiva es lo mismo que la eutanasia activa, actuando por acción o por omisión (dejar morir a un bebé cuando se entiende que no es de calidad suficiente para seguir viviendo)" (Andrés Ollero Tassara, 1994) (Membre de l'OPUS. Portaveu contra la despenalització de 1994 a 2002. Membre del Tribunal Constitucional des de 2012).</p>
<p>"Abans de parlar d'eutanàsia cal garantir que tots els pacients tinguin accés a un bon sistema de pal·liatius" (Manuel González Torrejón de l'equip de cures pal·liatives de l'àrea de Gessamí a Madrid)</p>
<p>"Quan un pacient no s'aguanta de dolor i et demana eutanàsia per lliurar-se d'ell, no és eutanàsia el que li has de donar. Li has de llevar el dolor". (Antonio Sagristà de l'equip de cures pal·liatives de l'àrea de Gessamí a Madrid).</p>
<p>La Societat Espanyola de Cures Pal·liatives i l'Associació Catalana d'Estudis Bioètics s'han manifestat en contra de despenalitzar l'eutanàsia i l'ajuda al suïcidi.</p>
<p>L'ajuda al suïcidi i l'eutanàsia estan penalitzades en la majoria dels països del món. Recentment s'ha votat en contra als Parlaments escocès, francès i anglès.</p>
<p>Hi ha un conflicte entre el dret constitucional a l'autodeterminació i el dret constitucional a la vida (Belloch, 1994). Legalitzar l'eutanàsia seria inconstitucional. Doctrina del tribunal Constitucional (Belloch, 1994, PSOE) (Ollero, PP)</p>
<p>La vida és un do indisponible, i ningú té dret a llevar-la-hi.</p>
<p>La vida és sagrada, santa i els éssers humans no poden disposar d'ella, per tant no ha d'existir la llibertat en aquest assumpte.</p>
<p>La vida és un ben superior que pertany a Déu, del qual la persona no pot disposar. solament depèn de Déu i no ha d'haver-hi intervenció humana en la seva fi.</p>
<p>La nostra vida és a les mans de Déu, qui accelera la mort d'una persona es posa en el lloc de Déu i a més comet un assassinat.</p>
<p>"Se trata de una manifestación más, y desde luego de las importantes, de los supuestos de colisión o conflicto entre, por un lado, el derecho público subjetivo fundamental a la autodeterminación de la persona –para algunos también a la dignidad y al libre desarrollo de su personalidad–, y, por otro lado, el también derecho público constitucional subjetivo a la vida y sus correlatos, a la integridad física, a la salud. Esa situación de conflicto entre estos dos tipos de derechos constitucionales suele resolverse, como saben SS.SS., en términos generales por la vía de sentar la primacía del derecho a la vida y de sus correlatos. Por otro lado, otro tipo de precedentes tampoco parece apoyar la conveniencia de una regulación legal de la eutanasia activa. El propio Consejo de Europa, en su célebre Resolución de diciembre de 1987, pese a que era una resolución llena de sensibilidad por los problemas que aquí nos ocupan, por los problemas de la calidad y de la dignidad de la vida, sin embargo, terminaba llegando a la conclusión, tras una consulta con más de 20 países, de que no parecía positiva ni conveniente la regulación expresa de la eutanasia activa, es decir, la despenalización expresa de la eutanasia activa." (Juan Alberto Belloch, Ministro de Justicia).</p>

-
"La eutanasia pasiva es lo mismo que la eutanasia activa, actuando por acción o por omisión (dejar morir a un bebé cuando se entiende que no es de calidad suficiente para seguir viviendo)"

“La argumentación en contra de la eutanasia y su legalización es de dos tipos: en primer lugar se plantea su inmoralidad y por tanto su imposibilidad de ser legitimada. En segundo lugar, se la considera peligrosa para los elementos más débiles de la sociedad y su aprobación daría lugar a una cascada de acciones contra la vida que se conoce como ‘pendiente resbaladiza’.

El primer grupo de argumentos tiene que ver con la legitimidad o no de la conducta desde el punto de vista ético. Partiendo del criterio de indisponibilidad de la vida, incluida la propia, cualquier conducta encaminada a terminar con ella ha de resultar necesariamente inmoral en la medida en que pone la vida en manos de quien no es su legítimo dueño –el creador que nos la dio- e incluso del poder político, que tiene como misión protegerla.” Luis Montes, Fernando Marín, Fernando Pedrós y Fernando Soler, *Qué hacemos para conseguir que la lucha por una vida digna incluya la exigencia de una muerte digna*, Akal, Madrid, 2012

SAN AGUSTÍN

“... vemos que en ninguno de los libros santos y canónicos se dice que Dios nos mande o permita que nos demos la muerte a nosotros mismos, ni aun por conseguir la inmortalidad, ni por excusarnos o liberarnos de cualquiera calamidad o desventura” (Libro I, 20).

“(…) no violan este precepto ‘no matarás’, los que por orden de Dios declararon guerras o representando la potestad pública y obrando según el imperio de la justicia castigaron a los facinerosos y perversos quitándoles la vida. Por esta causa, Abraham, estando resuelto a sacrificar al hijo único que tenía, no solamente no fue notado de crueldad, sino que fue ensalzado y alabado por su piedad para con Dios, pues aunque, cumpliendo el mandato divino, determinó quitar la vida a Isaac, no efectuó esta acción por ejecutar un hecho pecaminoso, sino por obedecer a los preceptos de Dios (...) (Libro I, 21).

“Todos los que han ejecutado en sus personas muerte voluntaria podrán ser acaso, dignos de admiración por su grandeza de ánimo, mas no alabados por cuerdos y sabios, aunque si con exactitud consultásemos a la razón (móvil de nuestras acciones), advertiríamos que no debe llamarse grandeza de ánimo cuando uno, no pudiendo sufrir algunas adversidades o pecados de otros, se mata a sí mismo, porque en este caso muestra más claramente su flaqueza” (Libro I, 22).

(Citado en Comité Consultiu de Bioètica de Catalunya, *Informe sobre la eutanasia y la ayuda al suicidio*, Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2006, página 96).

SANTO TOMÁS

“Es absolutamente ilícito suicidarse por tres razones:

- Primera, porque todo ser se ama naturalmente a sí mismo, y a esto se debe que todo ser se conserve naturalmente en la existencia y resista, cuanto sea capaz, a lo que podría destruirle. Por tal motivo, el que alguien se de muerte va contra la inclinación natural y contra la caridad por la que uno debe amarse a sí mismo; de ahí que el suicidarse sea siempre pecado mortal por ir contra la ley natural y contra la caridad.
- Segunda, porque cada parte, en cuanto tal, pertenece al todo; y un hombre cualquiera es parte de la comunidad, y por tanto todo lo que él es pertenece a la sociedad. Por eso el que se suicida hace injuria a la comunidad, como se pone de manifiesto por el Filósofo en V Ethic (se refiere a la Ética de Aristóteles).
- Tercera, porque la vida es un don divino dado al hombre y sujeto a su divina potestad, que da la muerte y la vida. Y, por tanto, el que se priva a sí mismo de la vida peca contra Dios, como el que mata a un siervo ajeno peca contra el señor de quien es siervo; o como peca el que se arroga la facultad de juzgar una cosa que no le está encomendada, pues sólo a Dios pertenece el juicio de la muerte y de la vida, según el texto de Dt. 32,39: Yo quitaré la vida y yo haré vivir. (...) Ni es lícito a la mujer darse muerte para no ser violada, ya que no debe cometer un crimen mayor, que es el suicidio, para evitar un delito menor ajeno; pues la mujer violada a la fuerza no peca si no da su consentimiento, porque el cuerpo no se mancha sino por el consentimiento del alma, como dijo Santa Lucía”

(Santo Tomás, *Summa Theologica*, parte II-II, q 64, a5 (Madrid: BAC, 1990, p. 533 y s., citado en Comité Consultiu de Bioètica de Catalunya, *Informe sobre la eutanasia y la ayuda al suicidio*, Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2006, página 96).

ROLS PER A UN DEBAT SOBRE LA MORT DIGNA

Elaborat a partir de: **TESTIMONIS INDIVIDUALS REALS**

<p>Inmaculada Echevarría (1955-2006. Va patir 41 anys amb una malaltia degenerativa i va estar 10 anys a l'hospital connectada a un ventilador mecànic)</p>	<p>El 18 d'octubre de 2006, Inmaculada Echevarría, una dona de 51 anys, des dels 11 anys amb una malaltia degenerativa anomenada distròfia muscular progressiva, declarava públicament a l'hospital de Granada on vivia des de feia 9 anys connectada a un ventilador mecànic: «la meua vida no té més sentit que el dolor, l'angoixa de veure que clareja un nou dia per sofrir, esperar que algú escolti, entengui i acabi amb la meua agonia»; «l'única cosa que demano és l'eutanàsia; no és just viure així».</p> <p>Dies després Inmaculada va comunicar a l'hospital Sant Rafael de Granada el seu rebuig a la respiració artificial, un tractament que la mantenia amb vida. La seva sol·licitud va ser enviada a la Junta d'Andalusia que, després d'obtenir un dictamen ètic i jurídic, va acordar que la pacient tenia ple dret a rebutjar el tractament, tot ser calmada prèviament per evitar el sofriment en l'agonia. Cinc mesos després de la seva petició pública, el 14 de març de 2007, moria Inmaculada, traslladada l'últim moment a un hospital públic davant les reiterades pressions que el Vaticà va exercir sobre l'Ordre de Sant Joan de Déu perquè la desconnexió no es produís en un hospital catòlic.</p> <p>Ella havia tingut un fill amb un home que va morir quan el nadó tenia tot just vuit mesos. Hauria volgut morir quan va haver de donar en adopció el seu fill. A Inmaculada la llei va obligar a viure 27 anys més del que hagués volgut</p> <p>Va viure 10 anys postrada en un llit i connectada a un respirador que la mantenia amb vida artificialment.</p> <p>Va ser desconnectada de la màquina que la va mantenir amb vida la nit del 14 març de 2007 , amb 51 anys d'edat.</p>
<p>Ramón Sanpedro (1943-1998, 25 anys tetraplègic)</p>	<p>Va sofrir una tetraplegia des de l'any 1968 com a conseqüència d'una secció medul·lar provocada per un accident (va xocar contra una roca en tirar-se de cap al mar) ; des de llavors es trobava immobilitzat de forma absoluta i permanent de tot el cos, a excepció del cap.</p> <p>Amb el pas dels anys va arribar a la conclusió que en aquestes condicions la seva existència era més una tortura que una vida humana</p>

	<p>digna: una bona mort tenia més sentit que seguir vivint, però la seva dependència total dels altres li impedia el suïcidi. Per aquesta raó va sol·licitar als jutges que autoritzessin a un metge a assistir-ho, i que ho exoneressin de qualsevol responsabilitat penal. En concret Sampedro va demanar:</p> <p>“que s'autoritzi al meu metge de capçalera al fet que em subministri els medicaments necessaris per evitar el dolor, l'angoixa i l'ansietat que l'estat en què em trobo em produeix, sense que això, en cap cas, pugui ser considerat, sota el punt de vista penal, com a ajuda al suïcidi, delictes o faltes de cap classe, en assumir per la meua banda el risc que tal medicació podria comportar i poder així, arribat el cas, morir dignament”.</p> <p>El cas va ser presentat davant els jutjats de Barcelona i desestimat en primera i segona instància, per no correspondre aquesta jurisdicció a la del domicili de l'interessat; el seu tercer intent, davant els jutjats de La Corunya, tampoc va tenir èxit. Finalment, amb l'ajuda d'un grup d'amics, va prendre cianur i va morir el 12 de gener de 1998 en Boiro (La Corunya), no lluny del seu domicili habitual en Porto do Són.</p> <p>És el cas espanyol més conegut per la seva escenificació en la pel·lícula <i>Mar adentro</i>.</p> <p>(Comité Consultiu de Bioètica de Catalunya, <i>Informe sobre l'eutanàsia i l'ajuda al suïcidi</i>, Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2006, pàgina 7)</p>
<p>Karen Ann Quinlan, . EEUU</p> <p>(1954-1985 10 anys en coma irreversible)</p>	<p>En 1975, amb 21 anys, va fer una dieta molt estricta per poder estrenar un vestit en una festa. Va prendre alcohol i barbitúrics després de no haver pres més que unes torrades en 48 hores. Va quedar en estat de coma persistent i irreversible. Com era major d'edat, el seu pare va demanar la custòdia al jutge per poder decidir la retirada del suport vital perquè considerava que no tenia sentit perllongar la situació amb mitjans extraordinaris i fútils. El jutge de Nova Jersey va denegar el permís, adduint que els motius humanitaris no justifiquen l'acció premeditada d'acabar amb la vida d'una persona. L'apel·lació al Tribunal Suprem argumentava, sobre la base del dret a la intimitat, el respecte a les decisions pròpies i la no intromissió de tercers en qüestions estrictament personals, ja que la malalta havia expressat anteriorment que no voldria viure en condicions semblants.</p>

	<p>Llavors es va retirar la respiració artificial, però la malalta va viure deu anys més en estat de coma, perquè es va mantenir l'alimentació artificial. Es valorava la retirada de la respiració artificial com a eutanàsia passiva i la retirada de l'alimentació com a eutanàsia activa (no acceptable des del punt de vista moral). La resposta dels experts va indicar les contradiccions de tal plantejament. La resposta dels ciutadans va ser una onada de testaments vitals (el Consell d'Educació sobre l'Eutanàsia va rebre 1.250.000 sol·licituds de testaments vitals).</p> <p>(Comité Consultiu de Bioètica de Catalunya, <i>Informe sobre l'eutanàsia i l'ajuda al suïcidi</i>, Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2006, pàgina 8)</p>
<p>Nancy Cruzan, EEUU (1959-1990 estat vegetatiu durant 7 anys)</p>	<p>Estava en estat vegetatiu persistent i irreversible des de 1983 després d'un accident de cotxe. Els seus pares pensaven que era absurd i injust seguir en aquesta situació i volien interrompre el suport que la mantenia viva. El 1987 van demanar permís al jutge, amb la justificació que ella s'havia manifestat en contra d'aquests tractaments fútils. El juliol de 1988, el jutge va dictaminar a favor de la petició, però va prosperar una apel·lació, de manera que van tenir lloc diversos judicis, en diferents instàncies, i finalment es va sentenciar que hi ha un dret constitucional a rebutjar els suports vitals en el cas que s'arribi a un estat vegetatiu permanent, i van recomanar la introducció en l'àmbit sanitari del document de "directrius anticipades" (o "voluntats anticipades" o "instruccions prèvies"). El desembre de 1990 el jutge va considerar provat que Nancy no hauria volgut seguir vivint en les seves condicions i va autoritzar la interrupció del suport vital.</p> <p>(Comité Consultiu de Bioètica de Catalunya, <i>Informe sobre l'eutanàsia i l'ajuda al suïcidi</i>, Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2006, pàgina 8)</p> <p>Els seus pares van dir:</p> <p>"Knowing Nancy as only a family can, there remains no question that we made the choice she would want," the statement said. "Nancy, we will always love you and hold your memory in our hearts."</p>

	<p>http://www.nytimes.com/1990/12/27</p>
<p>Reginald Crew, Regne Unit (1929-2003)</p>	<p>Era un tetraplègic anglès de 74 anys que va anar a Suïssa perquè l'ajudessin a morir (2003). A Suïssa no està despenalitzada l'eutanàsia, però no es penalitza l'ajuda a morir per motius humanitaris a una persona que ho demana. L'Associació Dignitas facilita l'atenció que requereixen aquestes persones. Va ser creada el 1998, sense ànim de lucre, i fins l'any 2003 havia ajudat a morir 91 persones, dues terceres parts de les quals eren estrangeres.</p> <p>(Comité Consultiu de Bioètica de Catalunya, <i>Informe sobre l'eutanàsia i l'ajuda al suïcidi</i>, Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2006, pàgina 8)</p> <p>"All I'm asking for is a favour to put me out of my misery. It wouldn't be morbid for me to end my life. It would be a weight off my shoulders, like going on holiday. I have had a good life but my illness is incurable and will only get worse. I'm not afraid of dying, only of living."</p> <p>His wife was against the idea at first but came round. She said her husband had decided to publicise his case in the hope of promoting euthanasia in Britain.</p> <p>The Independent by JEREMY LAURANCE, HEALTH EDITOR Tuesday 21 January 2003</p>
<p>Diane Pretty (1958-2002, anglesa amb una malaltia degenerativa irreversible)</p>	<p>Patia una malaltia degenerativa irreversible que la va deixar paralitzada, amb dolors aguts que s'anaven fent cada vegada més insuportables. Va demanar als tribunals britànics que li concedissin el dret a morir assistida pel seu marit i, davant les successives negatives de totes les instàncies nacionals, va apel·lar al Tribunal de Drets Humans d'Estrasburg, que també ho va denegar. Finalment va morir com ella no volia, després de dies de dolor per problemes respiratoris i agonia, l'11 de maig de 2002.</p> <p>(Comité Consultiu de Bioètica de Catalunya, <i>Informe sobre l'eutanàsia i l'ajuda al suïcidi</i>, Departament de Salut de la Generalitat de</p>

	<p>Catalunya, Barcelona, 2006, pàgina 8)</p> <p>Al seu web, Diane Pretty va escriure: "I want to have a quick death without suffering, at home surrounded by my family so that I can say good-bye to them."</p>
<p>Vincent Humbert, França</p> <p>(1981-2003 3 años tetrapléjico, mudo y casi ciego)</p>	<p>Era un jove francès de 22 anys, tetraplègic, mut i quasi cec a causa d'un accident de trànsit, que després de viure tres anys en aquesta situació demanant la fi de la seva vida va morir el 26 de setembre de 2003, ajudat per la seva mare i un metge de l'hospital de Berck-sur-Mer, que li van subministrar un medicament. La Fiscalia va obrir diligències contra el metge per "enverinament amb premeditació" i contra la mare per "administració de substàncies tòxiques amb premeditació a persona vulnerable". El president de la República Francesa va expressar públicament el seu suport a la mare.</p> <p>(Comité Consultiu de Bioètica de Catalunya, <i>Informe sobre l'eutanàsia il'ajuda al suïcidi</i>, Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2006, pàgina 8)</p> <p>Vincent havia escrit una carta al President de la República</p> <p>CARTA DE VINCENT A CHIRAC</p> <p>Berck-sur-Mer, 29 novembre 2002</p> <p>Senyor Chirac,</p> <p>Tots els meus respectes, Senyor President.</p> <p>Em presento: em dic Vincent Humbert, tinc 21 anys. Vaig tenir un accident de circulació el 24 de setembre de 2000. He estat nou mesos en estat de coma.</p> <p>Em trobo actualment a l'hospital de Berck. Tots els meus òrgans vitals han estat tocats, excepte la intel·ligència i l'oïda, la qual cosa em permet un cert confort.</p> <p>Puc moure lleugerament la mà dreta, i pressionant amb el meu dit polze puc triar les lletres de l'alfabet que se'm llegeixen. D'aquesta manera puc construir paraules i frases. Tal és el meu únic mitjà de comunicació.</p> <p>Tinc al meu costat a una animadora, que em va lletrejant l'alfabet, separant vocals i consonants. D'aquesta manera he decidit escriure-li.</p> <p>Els metges han decidit enviar-me a una residència especialitzada. Vostè té el dret de concedir una gràcia, i jo li demano el dret a morir. Desitjo realitzar tal acte per a mi, però, sobretot, per a la meua mare.</p> <p>Ella ho ha abandonat tot per estar al meu costat. Treballa dia i nit per poder pagar el lloguer d'un apartament miserable, prop de la clínica on em trobo.</p> <p>.</p>

De moment, la meva mare encara és jove. Però d'aquí a uns anys no podrà suportar aquest ritme de treball i cures. Arribarà el moment en què no podrà pagar el lloguer de l'apartament per continuar al meu costat, i haurà de tornar a la seva casa, a Normandia.

Em resulta impossible viure sense ella al meu costat, i crec que tot pacient té el dret de desitjar viure o morir.

Vull que sàpiga que vostè és la meva última oportunitat. Sàpiga, igualment, que sóc un ciutadà sense històries ni problemes. Sóc bomber voluntari.

No mereixo una situació tan atroç com la qual sofreixo i espero que llegeixi aquesta carta que li està especialment dirigida. Vostè transmetrà a la seva esposa una salutació de la meva part: les seves accions de benevolència em semblen molt meritòries.

Quant a vostè, li desitjo que el seu mandat presidencial transcorri com vostè ho desitja, sense atemptats terroristes.

Rebi, senyor President, els meus més respectuoses salutacions,
Vincent Humbert

PS Desitjo una resposta de part seva, fins i tot si és negativa

ABC 27/09/2003

Isabel Alonso